

ROZNOSIĆ (41) *vb impf i pf*

impf (40) [w znac. **I.**], *pf* (1) [w znac. **II.**].

Oba o jasne.

inf roznosić (8). ◇ *praes i fut 1 sg* roznoszę (6). ◇ *3 sg* roznosi (6). ◇ *3 pl* roznoszą (4). ◇ *praet 3 pl m pers* roznosili (3). ◇ *fut 3 sg f* będzie roznosiła (1). *n* roznosić będzie (1). ◇ *3 pl m pers* będą roznosić (1). ◇ *imp 2 pl* rozności (2). ◇ *con 3 sg m* by roznosił (1). ◇ *3 pl m pers* by roznosili (3). ◇ *part praes act* roznosząc (5).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI (jeden z niżej notowanych przykładów) – XVIII w.

I. *impf* (40) :

1. Powodować przemieszczenie się wielu lub wszystkich rzeczy w różne strony; *differre* *Mącz, Cn; digerere* *Mącz* [w tym: *co* (8)] (10) :

Zwrot: »po świecie roznosić« (1): (*marg*) Więcei vmárlich ludzi łzukamy niż żywego Pána łwego. (–) do ich grobow biegáiąc/ kości ich czáľuiąc/ po łwiátu roznoľząc/ ktorým roľkazano być w pokoiu. *RejPos* 144v.

»roznosić i tam i sam« (2): *Differo, Odkładam ná ynľzi czás/ teź roznoľę y tám y lám. Mącz* 123b, 145b.

Przen (1) : [*Merkury*] Skrzydeľká ma v głowy/ łtrzałkę w ręku nośi/ A gwiazdá mu v głowy promienie roznośi. *RejWiz* 142v.

a. *Niosąc w ręku; przen* (1) :

Zwrot: »wici roznosić« = *dążyć do wojny, prowokować ją* (1): Ale łye Niemcy czegoś więcý domagáią. Znowu wići roznoľą *KochProp* 9.

b. *Powodować, że nie zostanie na miejscu, rozpraszać* (5) :

Zwrot: »po świecie roznosić« (2): ták iż pśi włáśni ich łeptáli krew ich/ á ptacy á źwirzéta po łwiátu roznośili kości y łćirwy ich. *RejPos* 264v, 175v.

Przen: *Uprawdzać, rozkradać [komu]* (1) : Słyľzeliście o wilkách iák pľy zwoiowáli/ Iáko łię im hániebnie y łprośnie znác dáli. Ktorzy ták y po dziś dzień biorąc á w pokoiu/ Roznoľą nam bárány tľuľte ták bez boiu. *CzahTr* E3.

α. *W powietrzu* (2) : [*czarownica*] Burzą thak roznoľy [tu zakľęcie]. *LibMal* 1544/89.

Przen (1) :

Zwrot: »wiatry [I] roznosić« (1): gdyź niezgodá nic do kupy nie nieśie/ ále wľzytko roľpraľza/ y roźnemi wiátry roznośi. *SkarKazSej* 673a.

2. *Czynić powszechnie jawnym, znanym, sławnym, rozpowiadać, propagować; enuntiare* *PolAnt; dissipare, promulgare, propalare, vulgare* *Mącz* [w tym: *kogo, co* (26)] (30) : *Promulgo, Roznoľę/ yáwno/ poľpolito* czynię wľzem. *Mącz* 235c, [273]a, 511c; nie wiem kto to tákie rzeczy o Ceľárzu nie pewne roznośi. *BielKron* 224; Iź idźcie po wľzytkiey łzyrokości zyemie/ á roznoľcie łłowá moie *RejPos* 318v, 318; Bo ták dľugo łobie ludzie będą łzeptác á poćichu rády łwe roznośić/ że s tego potym siľny łie ogień rozniećić moźe. *RejZwierc* 147; Ciebie wybráni twoi chwálic nieprzeľtáią. Zacność króľstwá twégo/ y twé dziwné siľy Roznoľząc/ áby iáwné ná wľzytek łwiat były. *KochPs* 210; *ReszList* 182.

roznosić komu, czemu (3): *RejZwierz* 35v; A gdy Piotr S. naprzod od Pána Bogá [sprawiony/ począł narodom Pogáńłkim Ewánielią roznosić [...] *SkarŻyw* 536. Cf »roznosić światu wszytkiemu«.

roznosić przed kim (1): á iá go wczynię łobie naczyniem przebránym/ w ktore wleię łłodką wonność imienia mego/ áby ią roznosił po wšytkim świecie: przed Krolmi/ y narodámi/ y fyny Izráelłkimi *SkarŻyw* 82.

roznosić po czym (8): Inforo, In foro traducere, fori fabulam facere; sicut incomitiare, per comitium divulgare. – Po rinku roznofzę. *Calep* 534b. Cf »roznosić po światu«.

roznosić dokąd (2): Z tąđ twoia pańska łława będzie łie mnożyła Y w poštronne narody łławę roznosiła *RejJóz* Q2v. Cf »roznosić na wszytki strony«.

roznosić gdzie (2): Roznofząc Ewángelia [!] w oney ziemi/ tráfiło mu łię w polu nocować nád rzeką Oráhá. *SkarŻyw* 518. Cf »roznosić na ziemi«.

Zwroty: »głosy roznosić« (1): ktora [*nieśmiertelna sława*] y zá żywotá twego poćciwe głofy o tobie roznosi/ y po łmierci nigdy vmrzeć nie może. *RejZwierc* 102.

»sławę, chwałę roznosić« = *rozślawiac* (2:1): *RejJóz* Q2v; Gdyż ono łámo [*srebro*] milczy/ by oni [*przyjaciele*] mowili/ A twą łławę pocźciwą/ ludziom roznosiłi. *RejZwierz* 35v; Thego mądrość narodowie wyłławiác będą/ á káźde zgromáďzenie chwałę iego roznosić będzie [*laudem eius enunciat ecclesia*]. *BibRadz Eccli* 39/12.

»roznosić na wszytki strony« (1): Y łprawy iego [*Pana*] światu opowiádyćie. Iemu rym/ iemu łłuzćie wełółe łtrony/ Iego cudá roznofćie ná wšytki łtrony. *KochPs* 157.

»szeroko roznosić« (1): zá ktore dobroći powinien káźdy łzeroko roznosić łławę imieniá páńłkiego y náukę iego po wšytkiey łzerokości zyemie. *LubPs* ccv marg.

»roznosić po (wszytkim) światu (a. świecie), światu wszytkiemu, po wszytkiej szerokości ziemie, po szyrokości rozmaitych krain i narodow, na ziemi« [*szyk zmienny*] (5:1:1:1:1): *LubPs* ccv marg; ktorzy roznosić mułzą po łwiátu á lathác s tą nieomyłną prawdą Páńłką *RejAp* 120, 74; *RejPos* 222, 288; *RejZwierc* 22v; A gdy Apoštołowie roznosić mieli Ewánielią y zbáwienie światu wšytkiemu: Philippowi łwiętemu dołtáá łię Azya y ziemiá Tátárłka *SkarŻyw* 385, 82; *SkarKaz* 122b.

»wieść roznosić« (1): Rumorem dissipare, Wieść puścić/ roznosić. *Mqcz* 360b.

Szeregi: »roznosić a obwoływać« (1): áby po łwiátu roznosiłi á obwoływałi ono łwięthe Bołtwo iego. *RejPos* 288.

»roznosić a (głośno) opowiadać« (2): áby to co łłyszeli z głofu łzczyrego Páńłkiego/ áby to głośno obwołáli łwiátu/ áby tho roznosiłi á głośno opowiadali cokolwiek od tey łtráźłiwey tráby głofu Páńłkyego łłyszeli áłbo rozumieli *RejAp* 11v; A wielbiác Pána Bogá roznosiłi á opowiadáli on wielki dziw á onę nádzyeię przyłzłych obietnic łwoich/ po łzyrokości rozmaitych kráin y narodow. *RejPos* 222.

»roznosić albo rozsiewać« (1): ktorzy ią [*falszywą naukę*] mieli roznosić áłbo rozłiewác ná ziemi. *RejAp* 74.

W przén (3) : *RejJóz* Q2v; Abowiem łzyrokie iey krołéłtwo iest/ ktore oná głośna łławá iáko trábá brzmiácza po łwiátu roznosi. *RejZwierc* 22v.

roznosić między co [= *między kogo*] (1): Rośpułzczę Boże tak opływające Miłosierdzia twe/ lutości niezmierne/ Roznośząc/ między fercá tobie wierne. *GrabowSet I*.

a. *Rozsiewać złośliwe i nieprawdziwe wiadomości o kimś, zniesławiać* (1) :

[*roznosić o kim jakoby o kim*: Do tego Piotr święty vpomina nas wśzytkich: Obcowanie máiąc między Pogány wczéiwe/ áby tho co o nas roznośzą iákoby o złoczyńcoch/ z dobrych wczynkow ktoreby wyrzeli/ wielbili Bogá w dzień náviedzenia. *GilPos 27v.*]

[*Ze zdaniem dopełnieniowym nawiązującym do dopełnienia w zdaniu nadrzędnym*: *BudArt H8v cf »roznosić a hydzić«.*]

Zwrot: »po światu roznosić« (1): To ieft gorŹe niŹli wrzod niŹli Źcijátyká/ Gdy po światu roznośzą márnego nędzniká. *RejWiz 5v*.

[*Szeregi*: »roznosić a hydzić«: Ieft przeto Chriřtus Źyn BoŹy iedynorodny/ pirworodny y wláŹny/ á nie iáko infzi ludzie zá Źyná przyięty. A iŹ tak o niem trzymamy y wyznawamy/ tedyć nas nie słuŹnie Goniádz roznoŹi á hydzi/ iakobychmy iy zá takiego Źyná mieli/ iácy Źá ludzie Źwięci. *BudArt H8v*.

»roznosić a sławić«: Ale Iozeff máž iey/ będąc człowiekiem Źprawiedliwym/ niechćiał iey roznoŹić á Źlawić [*nollet eam traducere*]/ ále ráczey chćiał iá potáiemnie opuŹcić. *Leop Matth 1/19 (Linde).*]

II. *pf Zabierając dla siebie częściami, nic nie zostawić* [co] (1) : Nie czyń kořtu więŹszego niŹ dochody znośzą/ Boć potym twoie dłuŹnicy [*tj. wierzyciele*] roznośzą. *BielKom C5*.

Synonimy: **I.2.** *rozgłaszać, rozkrzewiać, rozsiewać, rozsławiać, rozszerzać, roztrząsać.*

Formacje współrdzenne cf NIEŚĆ.

Cf ROZNOŚĄCY, ROZNOŚZENIE, [ROZNOŚZONY]